

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Proces rozhodování místní samosprávy ve městě Most

Albert Bakuridze

© 2017 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Albert Bakuridze

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Proces rozhodování místní samosprávy ve městě Most

Název anglicky

The Decision Making Process of Local Government in the Municipality of Most

Cíle práce

Cíl práce spočívá ve zjištění faktorů ovlivňujících charakter koaličních vztahů v rámci rozhodovacího procesu místní samosprávy ve městě Most. Dílčími cíli práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele města a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. 2. Identifikovat aktéry lokálního politického procesu (lokální politické subjekty, zájmové skupiny, podnikatelské subjekty apod.) a analyzovat jejich vzájemné vztahy. 3. Analyzovat a identifikovat charakter koaličních vztahů v zastupitelstvu města ve volebních obdobích od roku 2002.

Metodika

Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž zohledňuje odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých kategorií. Práce bude mít charakter případové studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

40 str.

Klíčová slova

Most, místní samospráva, komunální volby, volební strany, lokální stranický systém, komunální koalice.

Doporučené zdroje informací

- Balík, S. Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností. Koalice, voličské vzorce a politické strany na místní úrovni v letech 1994 2006. Brno: CDK, 2008, ISBN 978-80-7325-144-4.
- Balík, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4.
- Balík, S. Modely exekutivních koalic na komunální úrovni. In Evropeizace. Nové téma politologického výzkumu. Eds.: Dančák, B.; Fiala, P.; Hloušek, V. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy university v Brně, 2005, ISBN 80-210-3865 9.
- Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5.
- Čmejrek, J; Bubeníček, V.; Luhanová, M. Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2004, ISBN: 80-213-1157-6.
- Jüptner, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80 101.
- Jüptner, P. Konfrontace teorie koalic s lokální politikou. In Koalice a koaliční vztahy. Ed.: Cabada, L. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, ISBN 80-7380-004-7.
- Říchová, B. Přehled moderních politologických teorií. Empiricko-analytický přístup v soudobé politické vědě. Praha: Portál, 2000, ISBN 80-7178-461-3.
-

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Václav Bubeníček, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 6. 10. 2016

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 24. 10. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Proces rozhodování místní samosprávy ve městě Most" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. března 2017

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu bakalářské práce, Ing. Václavu Bubeníčkoví, Ph.D. za poskytnutí cenných rad a připomínek. Dále bych rád poděkoval MUDr. Aleně Dernerové a Františku Rybovi za poskytnutí rozhovorů potřebných pro napsání této práce.

Proces rozhodování místní samosprávy ve městě Most

Souhrn

Bakalářská práce spočívá v charakteristice koaličních vztahů v rámci rozhodovacích procesů místní samosprávy ve městě Most. V první části charakterizuje hlavní sociálně ekonomické ukazatele města s vyhodnocením na vývoj a fungování místní samosprávy. V druhé části identifikuje aktéry lokálního politického procesu, lokální politické subjekty. Analyzuje jejich vzájemné vztahy. V třetí části identifikuje charakter koaličních vztahů v zastupitelstvu města ve volebních obdobích od roku 2002.

Klíčová slova: Most, místní samospráva, komunální volby, volební strany, lokální stranický systém, komunální koalice

The Decision Making Process of Local Government in the Municipality of Most

Summary

The bachelor thesis is based on the characteristics of coalition relations in terms of decision-making processes relative to the local government in the city of Most. In the first part it defines the main socioeconomic indicators of the city along with an evaluation of the development and functioning of the local government. In the second part the thesis identifies the principal agents of the local political process as well as the local political subjects. Moreover, it analyses their mutual relations. Finally, the third part of the work focuses on the identification of the character of coalition relations in the municipal council over the electoral terms from 2002.

Keywords: Most, local government, communal elections, political parties, local party system, communal coalition.

Obsah

1 Obsah

2 Úvod.....	10
3 Cíl práce a metodika	10
4 Teoretická část.....	11
4.1 Obecní zřízení	11
4.1.1 Orgány obce	12
4.2 Volby.....	15
4.2.1 Volební systém	16
4.2.2 Volební obvod.....	17
4.2.3 Volební (uzavírací) klauzule.....	18
4.2.4 Volební formule	18
4.2.5 Regionální politické stranictví	19
4.3 Teorie koalic.....	19
4.3.1 Typy koalic	20
5 Charakteristika města Most.....	23
5.1 Historie města.....	24
5.2 Sociálně ekonomická analýza	25
5.2.1 Obyvatelstvo	25
5.2.2 Průmysl	26
5.2.3 Doprava.....	27
5.2.4 Volný čas, kultura a sport	27
5.2.5 Školství	28
6 Analýza politického systému	28
6.1 Komunální volby 2002.....	28
6.1.1 Předvolební situace	28
6.1.2 Výsledky voleb	30
6.1.3 Vznik povolební koalice	31
6.2 Komunální volby 2006.....	32
6.2.1 Předvolební situace	32
6.2.2 Výsledky voleb	33
6.2.3 Vznik povolební koalice	34
6.3 Komunální volby 2010.....	35
6.3.1 Předvolební situace	35

6.3.2	Výsledky voleb	36
6.3.3	Vznik povolební koalice	37
6.4	Komunální volby 2014.....	38
6.4.1	Předvolební situace	38
6.4.2	Výsledky voleb	39
6.4.3	Vznik povolební koalice	40
7	Závěrečné shrnutí	41
8	Seznam použitých zdrojů	44
8.1	Internetové zdroje.....	44
9	Přílohy	46

2 Úvod

Znalost obecního prostředí představuje jeden ze základních aspektů pro rozvoj politologických věd. Politologie je věda, která se vyznačuje tím, že aplikuje svou vlastní metodologii za účelem zkoumání daného objektu a mnohdy se tak odlišuje od ostatních vědních oborů. Jednou z primárních metod politologie je případová studie, která umožňuje vysvětlení a analyzování určitých jevů na vybraném příkladu, což je jedním z důvodů, pro který tento způsob výzkumu figuruje v metodologii této práce. Téma této bakalářské práce „Proces rozhodování místní samosprávy ve městě Most“ bylo vybráno zejména proto, že Most je obzvlášť specifickou municipalitou, což je zásluha jeho ojedinělé a bohaté historie, stejně tak jako řadou zvláštních vlastností, které jsou s tímto městem úzce spojeny. Tyto výše zmíněné charakteristiky dělají z města Most unikátní geograficky vymezený útvar, jenž se nepochybá žádnému jinému, a který tudíž představuje vhodný celek k bližšímu zkoumání a vědecké analýze. Jako zajímavé se tudíž jeví poznání praktického fungování orgánů městské samosprávy výše zmíněného městského celku, tvorba její koalice, řešení rozporu mezi koaličními partnery a opozicí, charakter předvolební kampaně a proměnlivost volebních výsledků parlamentních a regionálních stran. Jednou z nezbytných oblastí, kterou je třeba podrobit hlubší analýze je výše socio-ekonomického rozvoje. Na základě analýzou získaných výsledků je následně podstatné vyhodnotit možnosti rozvoje dané lokality a neefektivnější způsoby řešení současných problémů v sociální a ekonomické sféře. Cílem této práce je především analýza a vyhodnocení těch nejpodstatnějších aspektů vybrané municipality.

3 Cíl práce a metodika

Hlavním cílem této bakalářské práce je analýza a vyhodnocení fungování městské samosprávy statutárního města Mostu. Tato práce se pak dále zaměřuje na vymezení hlavních problémů v sociálně-ekonomické oblasti a efektivních způsobů, které by mohly vést k jejich řešení, a to zejména z pohledu městských samosprávných orgánů a hospodářských subjektů. Jednou z nedílných částí práce je analýza sociálně-ekonomického rozvoje města a vyhodnocení jeho silných a slabých stránek, což mimo jiné umožní stanovit nejen příležitosti pro rozvoj dané municipality, ale také její možná rizika spolu s potenciálními opatřeními jak jim čelit. Následně si práce klade za cíl poukázat na klady a záporné vývoje politického systému, a to na příkladu tvorby koalice u voleb do orgánů

zastupitelstva v letech 2002, 2006, 2010 a 2014. Navíc, bude v jednotlivých kapitolách podkryt fenomén nezávislých kandidátů v zastupitelstvu vybrané municipality. Vymezení hlavních příčin rozporu, jenž vedou k rozpadu povolební koalice a podílu velikosti obce na volebních výsledcích a realizace cílených rozhovorů se zástupci nejsilnějších politických subjektů krajské a místní úrovně jsou pak dalšími ze záměrů této bakalářské práce. Její závěr porovnává teorii Stanislava Balíka a Petra Jüptnera v tvorbě koalic v praxi prováděnou politickými subjekty v statutárním městě Mostu a shrnuje výsledky získané při elaborování její analytické části. Bakalářská práce je členěna na jednotlivé kapitoly, které na sebe vzájemně logicky navazují. První částí je část teoretická, která je nezbytná pro získání dostatečného množství informací a znalostí pro zkompletování části analytické, která na ni následně navazuje. Hlavní výsledky a poznatky z oblasti zkoumání daných aspektů jsou shrnuty v závěru práce. Hlavními metodami využívanými při elaboraci bakalářské práce byla literární rešerše, analýza statistik a dat vztahujících se k vybrané oblasti a přímé rozhovory se zastupiteli určitých politických stran.

4 Teoretická část

4.1 Obecní zřízení

Obec je základní samosprávný celek, který má své území vymezeno dle hranic. V České republice jsou obce zakotveny v zákonu č. 128/2000 Sb. o obcích. Hlavním úkolem obecního zřízení je snaha o harmonickou prosperitu svého území a naplnění potřeb včetně zájmů svých obyvatel. Podle Hlavy sedmé Ústavy ČR rozdělujeme samosprávu do určitých skupin *„Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.“* (Hlava sedmá ústavy ČR, územní samospráva, článek 99.) *„Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu. Zákon stanoví, kdy jsou správnými obvody. Obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku. Vytvořit nebo zrušit vyšší územní samosprávný celek lze jen ústavním zákonem.“* (Hlava sedmá ústavy ČR, územní samospráva, článek 100.)

Obce v České republice mají různé podoby. Hlavním faktorem určujícím jejich podobu je velikost obce. Pokud počet obyvatel nepřekročí hranici 3000 obyvatel jedná se

tak o obec. Se souhlasem předsedy Poslanecké sněmovny (po vyjádření vlády) je možné obec, která má více jak 3000 obyvatel nazvat městem. Každá obec a město spadají svojí polohou do vyššího správního celku, kterým je příslušný kraj (Čmejrek, 2005).

V České republice existují města se zvláštním statutem udělený zákonem. Základní vyhláška – statut obsahuje vymezení městských obvodů nebo části s udělením pravomocí na úseku samostatné a přenesené působnosti. Vymezené obvody a části se starají o příjmy a výdaje, které jsou jim vyčleněny z rozpočtu města. Každý obvod nebo část má své vlastní orgány se zákonem svěřenou přenesenou působností.

Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. vymezuje 25 statutárních měst ve dvou kategoriích. Mezi první z nich patří šest statutárních měst: Ústí nad Labem, Plzeň, Pardubice, Ostrava, Liberec, Brno. Tyto jsou územně členěny na samostatné městské obvody s vlastními zastupitelstvy. Za druhé to jsou ostatní statutární města včetně Mostu, která jsou rovněž členěna na městské obvody a části. Tyto obvody a části nemají vlastní orgány. Zvláštností je hlavní město Praha, jejíž statut je vymezen samostatným zákonem.

Statutární město Most územně spadá pod správu Ústeckého kraje a od 12. listopadu 2000 začalo vykonávat funkci statutárního města. Město se dělí na 11 obvodů.

4.1.1 Orgány obce

4.1.1.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo je hlavní řídicí orgán města a o jeho složení rozhodují přímo občané v obecních volbách. Počet členů zastupitelů je odvozen podle počtu obyvatel. Základ tvoří počet obyvatel dosažený nejpozději 85 dnů před volbami. Přitom je potřebné, aby bylo přihlédnuto i k velikosti územního obvodu (Čmejrek, 2005).

Tabulka 1 - Počet členů zastupitelstva stanoveným zákonem

Do 500 obyvatel	5 až 15 členů
Nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů
Nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů
Nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
Nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
Nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů

Zdroj: zákon č. 131/2000 Sb.

Zastupitelstvo města vykonává svoji veškerou činnost v rámci pravomocí dané ústavními a nižšími zákony. Sem patří především:

1. Schválení programu rozvoje obce, územního plánu a regulačních plánů
2. Vyhlášovat jejich závaznost formou vyhlášky
3. Schvalovat rozpočet na příslušný rok a závěrečný účet obce
4. Zřizovat peněžní fondy jak dočasné, tak trvalé a zřizovat a rušit příspěvkové organizace, organizační složky, schvalovat jejich zřizovací listiny
5. Rozhodovat o založení nebo zrušení právnických osob včetně příslušných dokumentů (zakladatelské listiny, společenské smlouvy, stanovy apod.)
6. Rozhodovat o vyhlášení místního referenda, rozhodovat o zřízení, názvech částí obce, ulic a veřejných prostranství apod.
7. Vydávat obecně závazné vyhlášky
8. Zřizovat a rušit obecní policii
9. Navrhovat změny katastrálních území
10. Rozhodovat o majetkoprávních úkonech (nabytí a převod nemovitých věcí včetně vydání nemovitostí podle zvláštních zákonů)

Městské zastupitelstvo se schází dle potřeby nejméně však jednou za tři měsíce, jak ukládá zákon. Zasedání zastupitelstva je veřejné. Pro výkon funkce člena zastupitelstva je rozhodující mandát. „*Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením, přičemž ke zvolení dojde ukončením hlasování. Člen zastupitelstva obce složí před zastupitelstvem obce slib a složení slibu potvrdí svým podpisem. Mandát vykonává člen zastupitelstva obce osobně a v souladu se svým slibem. Při výkonu mandátu člena zastupitelstva obce není vázán žádnými příkazy.*“ (Čmejrek, Bubeníček, Čopík;2010,str.39)

4.1.1.2 Rada obce

Rada města provádí výkonnou činnost vyplývající z usnesení zastupitelstva města. Její hlavní činností je příprava jednání zastupitelstva a provádění nezbytných opatření pro důslednou realizaci usnesení a jejich kontrolu. K tomu organizují chod komisí, odborných skupin schválených zastupitelstvem. Schůze rady jsou neveřejné je však možné přizvat

další členy zastupitelstva nebo jiné osoby, vyžaduje-li to povaha projednávaných dokumentů a otázek vyplývajících ze schváleného programu jednání. Zápis ze schůze rady musí být zhotoven do 7 dnů od konání a uložen tak, aby byl přístupný k nahlédnutí členům zastupitelstva. Výkon funkce rady končí okamžikem zvolení nové rady obce nebo do zvolení starosti obce v případě, že se rada obce nevolí. Mezi základní funkce rady patří:

1. *Zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, provádět aktualizaci o rozpočtových opatřeních*
2. *Plnit vůči právnickým osobám a organizačním složkám zřízeným zastupitelstvem (kromě policie) úkoly zakladatele nebo zřizovatele podle zvláštních předpisů*
3. *Rozhodovat ve věcech města jako jediného společníka obchodní činnosti, vydávat nařízení, projednávat a řešit návrhy / připomínky / podněty, které předkládají členové zastupitelstva nebo komise rady*
4. *Rušit a zřizovat odbory a oddělení městského úřadu a stanovit rozdělení pravomocí a kompetencí v městském úřadu*
(Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, str. 44-45)

Mezi další úkoly rady patří schvalování organizačního řádu městského úřadu. Na základě návrhu tajemníka městského úřadu lze odvolat a jmenovat vedoucí odboru v souladu se zvláštním zákonem, zřizovat a rušit komise rady, jmenovat a odvolávat předsedy a členy komisí, kontrolovat plnění úkolů těchto komisí v oblasti samostatné působnosti. Stanovovat celkový počet zaměstnanců městského úřadu a organizačních složek města. Dále také ukládat pokuty ve věcech samostatné působnosti města nebo jimi pověřit příslušný odbor městského úřadu. Rozhodovat o uzavírání nájemních smluv o výpůjčce. Rovněž tuto činnost může rada svěřit příslušnému odboru městského úřadu nebo příspěvkové organizaci města. Stanovuje pravidla pro přijímání stížností, petic a plní další úkoly stanovené zvláštním zákonem (Čmejrek, 2010, str.45).

4.1.1.3 Starosta obce

Starosta zastupuje obec navenek. Volen je z řad zastupitelů, kterým také zodpovídá. Podmínkou pro jeho zvolení je česká státní příslušnost. V době nepřítomnosti starosty na jeho místo usedá místostarosta, kterého rovněž volí zastupitelé. Podle Stanislava Balíka „*Nemá starosta v českém komunálním systému příliš vysoké postavení. Přesto je*

významnou osobností dané obce, mnohdy dokonce symbolem její samosprávy.“ (Stanislav Balík, 2009, str.207). Mezi jeho základní povinnosti patří jmenovat a odvolávat se souhlasem Krajského úřadu tajemníka obecního úřadu. Odpovídá za včasné přezkoumání hospodaření obce za uplynulý rok. Podle zvláštních předpisů plní úkoly zaměstnavatele, uzavírá a ukončuje pracovní poměr zaměstnancům, dle zvláštních předpisů stanovuje jejich osobní plat. Může vyžadovat po Policii ČR součinnost při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku. Odpovídá za chod a za rozvíjení informačního systému pro veřejnost. Dále rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti města, které mu svěřila rada. Podle zvláštních zákonů zřizuje starosta jiné orgány obce, jmenuje a odvolává jejich členy. Má za povinnost, aby v těchto orgánech byly osoby s odbornou způsobilostí. V neposlední řadě svolává a řídí zasedání zastupitelstva a rady (Čmejrek, 2005).

4.1.1.4 Obecní úřad

Obecní úřad se skládá ze starosty, místostarosty a tajemníka obecního úřadu. Tvoří jej rovněž zaměstnanci zařazení do obecního úřadu. Obecní úřad v oblasti samostatné působnosti plní především úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo nebo rada obce. Pomáhá vytvářet podmínky výborů a komisím v jejich činnosti. Rozhoduje o obecném zřízení v případech, které stanoví zákon či zvláštní zákon. Obecní úřad dále vykonává přenesenou působnost. Funkce tajemníka obecního úřadu zřizují obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností. Ostatní obce si mohou tajemníka obecního úřadu ustavit podle svých potřeb. Tajemníkovi obce není povoleno současně s výkonem funkce tajemníka zastávat funkce v politických stranách či hnutích. Tajemník obecního úřadu je přímo zodpovědný starostovi obce jak v samostatné, tak v přenesené působnosti. Mezi pracovní náplň tajemníka patří vykonávání přenesené působnosti kromě věcí, které jsou zákonem svěřeny radě obce, popřípadě zvláštním orgánům obce. Zajišťuje úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo obce, rada nebo starosta. Stanovuje platy všem zařazeným zaměstnancům do obecního úřadu (Čmejrek, 2010).

4.2 Volby

Atributem demokracie jsou bezesporu svobodné, všeobecné, přímé, rovné a tajné volby. Demokratické volby dávají občanům možnost aktivně se podílet na poznání kandidátů, kteří budou hájit jejich zájmy a stanou se vizitkou politické kultury a reprezentanty obce. Tajné hlasování umožňuje bez obav volit kteréhokoliv z kandidátů,

přičemž každý hlas má svoji váhu. Konečný výsledek voleb v podobě zvolených zastupitelů má určující vliv na kvalitu samosprávy a spokojenost občanů. (Čmejrek, 2010).

Právo volit mají všichni občané, kteří ke dni voleb dovršili 18 let věku. Kandidovat do poslanecké sněmovny mají právo občané starší 21 let. Do senátu je minimální hranice 40 let. Základní podmínkou funkčnosti voleb je politická pluralita více stran a dostatek informací o každém kandidátovi. Zajištění podmínky plurality naráží na potíže v malých obcích, kde mnohdy chybí přítomnost politické strany. Tyto obce naopak mají konkrétní znalost každého kandidáta. Ve městech je situace opačná, a to s úměrou jeho velikosti a početnosti. Volbou konkrétního kandidáta nesmí voliči vzniknout žádné potíže ani výhody. To zajišťuje tajné hlasování, kdy je zákonem stanoveno zaručit, že nelze žádným způsobem zjistit, jak jednotliví voliči volili. (Čmejrek, 2010).

4.2.1 Volební systém

Volební zákon České republiky upravuje celý volební proces a můžeme ho chápat v širším a užším slova smyslu. V širší podobě vystihuje všestrannou podobu volebního mechanismu. V užším pojetí používá princip většinový a princip proporcionalní. Podstata rozdílů spočívá v konstrukci volebních obvodů. Většinový systém je založen na jednomandátových volebních obvodech a proporcionalní na vícemandátových (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010 str. 52-54).

Volební systém je součástí volební procedury, která zahrnuje celý volební proces včetně zpracování a kontroly seznamu voličů, zřízení volebních komisí, sestavení kandidátních listin, organizaci volebních okrsků a míst, vyhlášení volebních výsledků, sčítání hlasů a jejich převádění na mandáty apod.. *“Volební systém pak vykonává úlohu mechanismu, který transformuje volební výsledky odrážející volební preference voličů do konkrétní podoby voleného zastupitelského orgánu“* (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová; str. 87). Volební obvod, forma kandidatury, struktura hlasu, volební klauzule a volební formule jsou základní prvky, na kterých lze nejlépe ukázat konkrétní volební systémy (Čmejrek, Bubeníček, Čopík; 2010 str. 52-54).

Většinový systém je tvořen tolika volebními obvody kolik se volí mandátů. Voliči si v tomto systému vybírají mezi jednotlivými kandidáty a mandát získá ten, který dostane určenou většinu volebních hlasů (relativní nebo absolutní). Proporcionalní systém funguje tak, že volič si nevybírá mezi jednotlivými kandidáty, ale mezi kandidátskými listinami.

Každý z uvedených principů má své výhody a nevýhody. Většinový princip vyniká svojí jednoduchostí, vysokou konkrétností volby a přímým sepětím zvoleného zastupitele s jeho voliči. Nevýhodou toho principu je, že nedostatečně odráží rozložení politických sil v daném politickém prostoru. Princip poměrného zastoupení se jeví jako spravedlivý, neboť nejlépe vystihuje skutečné rozložení politických sil. Tato schopnost je někdy na škodu a je tlumena takzvanou volební klauzulí, což není nic jiného než umělá hranice. Tím se stává méně pružným. Získané hlasy se musí pracně přepočítávat a pracněji se tvoří vládnoucí koalice. Současně nevýhodou je i vyšší závislost kandidátů na stranické příslušnosti. Tyto dva principy procházejí nejrůznějšími modifikacemi tak, aby vyhovovaly specifickým podmínkám. V systému poměrného zastoupení dochází k zavádění preferenčních hlasů, jimiž voliči ovlivňují pořadí kandidátů na listinách (Čmejrek, Bubeníček, Čopík; 2010 str. 52-54).

Proporcionální (poměrný) systém je zásadně ovlivněn velikostí volebního obvodu. Platí zde, že čím je volební obvod větší a více mandátů se v něm přiděluje, tím mluvíme o vyšší proporcionalitě. Zmenšováním volebního obvodu dochází k snížení proporcionality. Tento princip se jeví jako spravedlivý a mezi jeho největší přednosti patří, že dokáže ukázat na rozložení politických sil a přidělit jim mandáty. To může v praxi znamenat i nežádoucí účinky, které musí být tlumeny. Proto byl do tohoto systému začleněn princip umělého prahu tzv. volební klauzule (Čmejrek, Bubeníček, Čopík; 2010 str. 52-54).

4.2.2 Volební obvod

Velikost volebního obvodu, která je určena počtem mandátů přidělovaných v daném obvodu, hraje pro volební obvod nejdůležitější roli. Volební obvody se od sebe liší v závislosti na typu voleb. Pokud se jedná o volby do poslanecké sněmovny či do zastupitelstev krajů, považujeme za volební obvody vyšší samosprávné celky neboli kraje. Ty se však od sebe výrazně liší v počtu rozdělovaných mandátů. Volby do zastupitelstev krajů mají přitom vyšší počet přidělovaných mandátů, a to buď 45, 55 nebo 65 mandátů. U voleb do poslanecké sněmovny se mandáty rozdělují celorepublikově a je tak jejich počet výrazně nižší. Dále platí, že čím větší daný volební obvod je, tím vyšší je proporcionalita voleb. Pokud je hranice přidělovaných mandátů ve volebním obvodu nižší než 5, dochází k výraznému zvýhodnění nejsilnějších stran (Čmejrek, Bubeníček, Čopík; 2010).

4.2.3 Volební (uzavírací) klauzule

V Českém poměrném volebním systému se volební klauzule používá na všech úrovních voleb, a to jak národní, tak komunální. Byla zřízena zákonem č. 130/2000 Sb. a má plnit funkci redukční. Podstata redukce spočívá v tom, že politický subjekt, který nezíská ve volbách alespoň 5 % hlasů je z rozdělování hlasů vyloučen. V případě voleb do obecních zastupitelstev platí 5 % volební klauzule, pokud je plná kandidátská listina. V případech neúplných kandidátních listin může dojít v zájmu zachování politické soutěže k jejímu snížení. V návaznosti na to se uzavírací klauzule přepočítává podle počtu míst na kandidátní listině. Kandidátní listiny, které jsou plně obsazeny se nepřepočítávají. Toto opatření sleduje mimo jiné i nutnost předejít možným spekulativním kalkulacím s počtem kandidátů (snaha naplnit kandidátku za každou cenu, bez ohledu na použitelnost navržených kandidátů na zástupce v zastupitelstvu obce).

V malých volebních obvodech může dojít k situaci, kdy počet hlasů nutných k získání mandátů je vyšší jak stanovená volební klauzule. Jinými slovy přirozený práh vytěsnil účinnost práhu umělého. Z uvedeného vyplývá, že účinnost volební klauzule není stejná ve všech případech, ale naopak se mění s velikostí volebního obvodu. Velikost volebního obvodu je pro funkci volební klauzule zásadní (Demokracie v lokálním politickém systému, Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, str. 57 a 58).

4.2.4 Volební formule

Volební formule je způsob převádění odevzdaných hlasů na mandáty. Jde o matematickou funkci, podle níž Český statistický úřad (ČSÚ) převádí hlasy voličů na mandáty. Jedná se o metodu s použitím volebního dělitele-d'Hondtovu metodu. Při uplatnění této metody se vychází z předpokladu „že na získání křesla by měl mít nárok ten subjekt, který vykazuje nejvyšší průměr hlasů na mandát“ (Stanislav Balík;2009, str. 101). Postupuje se tak dlouho až se počet dělicích operací shoduje s počtem kandidátů na listině. Volební zisky stran se postupně dělí určenou řadou dělitelů - 1,2,3...n. Tyto systémy na rozdíl od systémů využívajících volební kvótu přidělí všechny mandáty napoprvé. Zjištěné podíly seřadí ČSÚ podle velikosti až do počtu přidělovaných mandátů. Kandidátská listina obdrží jeden mandát podle každého podílu obsaženého v číselné řadě. Tímto způsobem se určí, kdo a kolik mandátů dostane. (Stanislav Balík; 2009)

4.2.5 Regionální politické stranictví

Jednou ze stěžejních otázek politického stranictví je skutečnost, že lokální bylo dlouho ve stínu národního. To mělo řadu příčin a důvodů především jako pozůstatek centralistického přístupu centra k periferii. Důležitou roli v politickém procesu sehrávají politické strany. Například Sartori definuje pojem strana jako „*jakékoli politické skupiny, která se představuje ve volbách a je schopna prostřednictvím voleb umístit kandidáty do veřejných úřadů...*“ (Sartori, 2005; str. 74). Politické strany jsou hlavní hybnou silou demokratizačního procesu, jehož jsou nedílnou součástí. Politické strany na komunální úrovni zaručují (při existenci v obci) vyšší míru participace občanů na politických změnách v obci, a to nejen v období voleb (ve smyslu výběru nejvhodnějších kandidátů), ale současně i v meziobdobí kdy se rozhoduje o naplňování volebních programů. Politické strany v pluralitním systému demokracie se snaží vést politickou soutěž o přízeň občanů soustavně. Tato aktivita graduje v předvolebním zápase o hlasy voličů. Cílem je získat co největšího počtu mandátů a tím co nejvyššího podílu na moci, při vynaložení co nejmenších nákladů. V České republice se setkáváme se stranami (subjekty) s celostátní působností, které jsou tvořeny stranami vítězné koalice a stranami opozičními. Na regionální a místní úrovni jsou pak vedle stran s celostátní působností i strany regionálního i místního významu. Tyto se od stran s celostátní působností liší mimo jiné i tím, že se prohlašují za „hnutí“, „sdružení“ apod., i když mají všechny znaky politické strany. Zvláštností pak je, že na místní úrovni vznikají sdružení nezávislých kandidátů. Jejich podíl na vládnutí v obcích stoupá. To dokumentují souhrnné volební výsledky zveřejněné Českým statistickým úřadem (Čmejrek, Bubeníček, Čopík; 2010), (Stanislav Balík; 2009).

Nezávislí kandidáti jsou hlavními aktéry politického dění na obecní úrovni. Často také vystupují prostřednictvím sdružení, díky kterým se zapojují do politického dění v menších obcích. To ovšem neznamená, že se nevyskytují také ve městech. Zde především doplňují kandidátské listiny a figurují po boku větších politických stran, to pak hraje svou roli při vytváření koaličních vztahů (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová; 2005).

4.3 Teorie koalic

K získání nadpoloviční většiny všech hlasů potřebných k vládnutí dochází jen velmi zřídka a je tedy nutné, aby docházelo ke spolupráci dvou a více politických subjektů. Koalice se vyskytují jak v menších, tak i ve větších obcích. Ve větších městech je však

jejich role významně silnější. Ke vzniku koalic dochází nejčastěji u stran s podobnou ideologií či se stejným zájmem. Teorie koalic ve své původní podobě rozeznává dva hlavní druhy koalice. Tou první je minimálně vítězná koalice a druhou koalice velká. Za samozřejmost se přitom bere, že se jedná o spojení více než dvou politických stran, které disponují nadpoloviční většinou hlasů. Za minimální vítěznou koalici se považuje ta koalice, kde není žádný člen, jehož hlas by nebyl bezpodmínečně nutný pro získání většiny v zastupitelstvu. Ztrátou jednoho z partnerů ztrácí koalice většinu (Stanislav Balík; 2009).

4.3.1 Typy koalic

4.3.1.1 Podle Stanislava Balíka

Podle Stanislava Balíka je základní dělení koalic do dvou kategorií. První z nich je minimálně vítězná koalice a druhá nadměrná koalice. K minimálně vítězné koalici se dále řadí minimálně vítězné ideově propojené koalice (MVIP) a minimálně vítězné ideově nepropojené koalice (MVIN). Pod třídu nadměrné koalice dále spadají nadměrné ideově propojené koalice (NIP), nadměrné ideově nepropojené koalice (NIN), široké koalice a všestranné koalice. Velké koalice můžeme přiřadit pod obě skupiny. (Stanislav Balík; 2009)

1. **Minimálně vítězná ideově propojená koalice** – Jde o ideální možné řešení v povolebním období, kdy ke zisku nadpoloviční většiny všech hlasů dojde spojením dvou a více stran se stejnými politickými představami a zájmy. K zisku nadpoloviční většiny hlasů, a tedy i zisku dostatečného počtu mandátů, dochází spoluprací co nejmenšího možného počtu členů (Stanislav Balík; 2009).
2. **Minimálně vítězná ideově nepropojená koalice** – Tato koalice se skládá z co nejmenšího možného počtu, tak aby bylo obsazeno dostatečné množství mandátů. Již z názvu koalice je patrné, že se jedná o koalici složenou ze stran s rozdílnou politickou ideologií někdy až protikladnou. Neřadí se zde však hlavní reprezentanti ideového spektra. Vznik této koalice nastává v momentě, kdy není možné uzavřít spojení se stranou ideově propojenou. Pro udržení významné pozice uvnitř koalice je výhodné spojení se stranou menší (Stanislav Balík; 2009)
3. **Velká koalice** – V případě velké koalice jde o spojení dvou dominantních aktérů, kteří hájí protikladné zájmy a postoje. Občas může docházet i k situaci, kdy

se do spolupráce s těmito aktéry zapojí i některé další strany. Nejčastěji to bývají strany menší a středově orientované. Podmínkou pro vznik velké koalice je i její opoziční strana. Ta musí být složena z alespoň dvou ideově nesourodých členů. Tento typ koalice vzniká většinou na delší časový úsek a přináší s sebou větší bezpečí pro obě zúčastněné strany a také lepší veřejné mínění (Stanislav Balík; 2009).

4. **Nadměrná ideově propojená koalice** – Je složena z vícero politických subjektů, přičemž k zisku dostatečného počtu hlasů by jich stačilo méně. To znamená, že některý z členů této koalice je zde navíc. Všechny subjekty figurující v této koalici jsou si ideově blízké a žádný z nich neuznává protikladné myšlenky. Často vznikají ve volebních systémech, kde je nutnost získat nadpoloviční většinu všech hlasů. Spojením většího počtu subjektů s podobnou ideologií navíc dochází i k vyšší konkurenceschopnosti na politické sféře (Stanislav Balík; 2009).
5. **Nadměrná ideově nepropojená koalice** – Tento typ koalice vzniká velmi málo a stejně jako u koalice nadměrně ideově propojené je zde jeden nadbytečný člen. Na rozdíl od této koalice jsou však její členové ideově odlišní. Důležitou roli pro označení této koalice hraje její opoziční strana. Ta se musí skládat z minimálně dvou subjektů, kdy jeden z nich musí být ideově zařazen mezi dvěma členy koalice (Stanislav Balík; 2009).
6. **Široká koalice** – Skládá se ze dvou a více členů, nejčastěji ji tvoří téměř všichni aktéři politického dění, kteří jsou zároveň nesourodí. Jeden politický subjekt vyznávající odlišnou ideologii však zůstává v opozici. Důvody pro vznik této koalice jsou různé. Hlavním důvodem však bývá rovnoměrné rozložení zodpovědnosti mezi všechny aktéry koalice (Stanislav Balík; 2009).
7. **Všestranická koalice** – Za všestranickou koalici můžeme označit takové uskupení politických subjektů, ve kterém figurují všichni možní aktéři. Žádná ze stran není v opozici. Tato koalice přináší všem zúčastněným aktérům pocit jistoty a bezpečí (Stanislav Balík; 2009).

4.3.1.2 Podle Petra Jüptnera

Charakterem teorie koalic je objasnit zákonitosti, které vedou k vytváření vlád v parlamentních a komunálních systémech. Vychází z racionálních cílů stranických subjektů. V historickém vývoji demokratických systémů ve světě se ustálily dva základní systémy. Americký, který za cíl považuje zisk moci. V evropském systému je stejně důležitým další cíl prosazování politického programu. Petr Jüptner dělí vytvořené koalice do tří skupin.

1. **Minimálně vítězná koalice** – Typ koalice, který nejlépe naplňuje předpoklad racionality, neboť s minimálním počtem členů získá většinu v legislativě.
2. **Velká koalice** – Předpokládá minimálně jednoho nadbytečného člena v orgánu.
3. **Menšinová koalice** – Ta předpokládá menšinové zastoupení v legislativě.

Zásadní roli v tvorbě koalic hraje podle Petra Jüptnera velikost obce. Je tedy nutné stanovit si měřítko pro určování velikostního rozmezí obce.

Tabulka 2 - Velikostní rozmezí obcí

Kategorie obcí	Počet obyvatel
Malé obce	Cca do 1 700
Menší střední obce	Cca 1 701 - 9 000
Větší střední obce	Cca 9 001 - 45 000
Velká města	Cca nad 45 000

(Čmejrek; 2003)

1. **Nejmenší obce (NO)** – V nejmenších městech do 1700 obyvatel nejčastěji kandidují nezávislí a jejich sdružení. Vyskytují se zde nejvýše 2 politické strany, které nehrají hlavní roli. Při vytváření koaličních vztahů jsou velmi důležité osobní vztahy a koalice se formují již v předvolebním období. Spojenectví není založeno na velké logičnosti, nýbrž naopak. Spojenectví může uzavřít každý s každým. V nejmenších obcích nehovoříme o spojenectví dvou a více politických subjektů jako o koalici, ale spíše jako o „velké rodině“. Velmi málo se zde objevují minimálně vítězné koalice (Petr Jüptner; 84).
2. **Obce menší střední velikosti (MSO)** – Zde se již vyskytují početnější skupiny politických stran a dostávají se tak do popředí před nezávislé kandidáty. Často zde vystupují sdružení, regionální strany a bezpartijní kandidáti. Koalice se na

této úrovni nevyskytují příliš často a nehrají důležitou roli v místním politickém dění. Vztahy všech aktérů jsou dané v předvolebním období, což vyplývá z osobních vztahů zúčastněných (Petr Jüptner; 87-88).

3. **Obce větší střední velikosti (VSO)** – Zde dominují politické strany, zvláště pak jsou lokálně – komunální strany. Vystupují zde velké politické strany, které ve větších středních obcích dominují po delší časový úsek. Mají již početnější členskou základnu. Naopak menší regionálně – komunální strany mají svých členů mnohem méně. Koalice se v předvolebních období vyskytují velmi zřídka. Pro povolební období je typická tvorba velkých koalic zajišťující roli exekutivní. Ty mají početné (většinové) zastoupení v zastupitelstvu. Typické pro větší střední obce jsou silné vztahy mezi politickými aktéry, které v zásadě trvají delší časový úsek (Petr Jüptner; 93-94).
4. **Největší obce (NM)** – Představiteli největších měst jsou statuární města s celkovým počtem obyvatel přesahující hranici 45 000 obyvatel. Politické spektrum je tvořeno čistě politickými stranami bez nezávislých kandidátů. Pro překonání hranice 5 % pro vstup do zastupitelstva je nutné utvářet předvolební koalice. Ve velkých městech je politické prostředí soutěživé se silnou rolí opoziční strany. Zisk moci je otázkou prestiže a vysoké finanční odměny. Koalice jsou zde běžné a vítězná koalice navíc utváří městskou radu a obsazuje post primátora / starosty města a jeho náměstků / místostarostů. Vznikají zde jak koalice velké, tak koalice minimálně vítězné. Ty jsou však doplňovány o další strany. K spojení dvou a více stran dochází i mezi subjekty s odlišnou ideologií. Důvodů pro vznik koalic ve větších městech je hned několik. Jedním z nich je zamezení přílišné dominance velké opoziční strany (Petr Jüptner; 95-99).

5 Charakteristika města Most

Leží na severozápadě Podkrušnohoří ve středu Severočeské hnědouhelné pánve. Rozkládá se na ploše 8 964 hektarů v nadmořské výšce 230 m.n.m.. Správně spadá pod kraj Ústecký. Město je členěno do následujících aglomerací: Most, Komořany, Souš, Starý Most, Čepirohy, Rudolice, Velebudice a Vtelno. K 31.12.2016 mělo trvalý pobyt na území města Most 65 850 občanů. Počtem obyvatel se řadí na 14. místo v ČR. Městem protéká

řeka Bílina, raritou města je hrad Hněvín na kopci stejného jména. Město je obklopeno vodními plochami zatopených bývalých lomů. Nejznámější jsou Benedikt, Matylda a nově vznikající jezero Most. Dominantu města tvoří výšková budova Komes, která byla ve své minulosti považována za jednu z nejvyšších v republice. Hlavní komunikací je dvoupruhá třída Budovatelů v délce více jak tři kilometry. Městská hromadná doprava má specifikum v podobě meziměstské tramvajové dopravy do Litvínova, podpořenou kyvadlovou autobusovou dopravou do jednotlivých městských aglomerací a 17 spádových obcí.

5.1 Historie města

První dochovaný písemný doklad o existenci města je z roku 1040. V té době přes zdejší močálovitou krajinu vedla stezka po dřevěných mostech. Z toho vznikl název Most. V Kosmově kronice se uvádí, volně přeloženo “svedena bitva mezi knížetem Břetislavem a Jindřichem III u Pons Gnevin. (čti Hněvův most).“ Město v průběhu staletí zasáhly pohromy jako například Třicetiletá válka, dvě morové epidemie a tři požáry, z nichž poslední v roce 1515 byla zdrcující. Město vyhořelo do základů a na jeho původních historických základech a sklepeních bylo vystavěno město pozdně gotického slohu. Ještě více zdrcující osud mělo pro město vládní usnesení č.180 z roku 1964, kterým bylo rozhodnuto, že ustoupí lomové povrchové těžbě. Jednalo se o 140 milionů tun kvalitního hnědého uhlí. Důvod byl politicko-hospodářský, zejména vysoká energetická náročnost hospodářství a hlad domácností po tříděném uhlí. Historický význam nebyl brán v potaz. Tato skutečnost dodnes není dostatečně historicky zdokumentována a je mezi občany Mostu živá. (Historie města Mostu, [on-line] www.mesto-most.cz/mesto-most/d-3444)

Od roku 1965 podle návrhu hlavního projektanta architekta Václava Krejčího byl budován nový Most. Město bylo stavěno v moderním, urbanistickém a klasickém stylu, který měl na tu dobu kvalitní infrastrukturu. Tvořilo ji centrální vytápění celého Mostu a výstavba správního centra budov. Do těch patří budovy dnešního magistrátu, Policie ČR, divadla, Repre budovy, planetária apod.. Současně bylo budováno i zázemí pro volnočasové aktivity v podobě autodromu a hipodromu. Byl uveden do provozu nový dopravní systém s nově postaveným autobusovým a vlakovým nádražím. Dopravní systém byl napojen na nově vybudovaný Podkrušnohorský okruh. Podceněná byla budovaná obchodní síť, kterou podstatně vylepšilo až otevření obchodního domu PRIOR v pozdějších letech. Dalším přínosem pro město bylo otevření nové nemocnice v roce 1967.

(Město Most minulých a budoucích staletí; 2008; [online], dostupné z: http://www.starymost.wz.cz/zrod_noveho_mostu.html)

5.2 Sociálně ekonomická analýza

5.2.1 Obyvatelstvo

Obyvatelstvo svým složením odpovídalo do roku 1945 oblasti nazývané „Sudety“ s absolutní převahou příslušníků německé národnosti. V roce 1930 žilo na území města 28 212 obyvatel. Většinu tvořili obyvatelé německé národnosti, přesněji 17 549. K československé národnosti se hlásilo 9 740 občanů. Na vývoj nejen počtu, ale i složení obyvatelstva po roce 1945 měl zásadní vliv odhlédneme-li od odsunu Němců, bouřlivý rozvoj průmyslu, zejména hornictví a energetiky, který navázal na rozvoj v době protektorátu. V té době byly postaveny Chemické závody v Záluží, Teplárna Komořany a Ervěnice. Rozvoj průmyslu po roce 1948 posílil strategicko-politický význam Mostu, Most se stal středem Severočeské hnědouhelné pánve se sídlem Generálního ředitelství. Profese horník, energetik a chemik byly preferovány což s rozsáhlou bytovou výstavbou přilákalo do města mnoho zájemců nejen české národnosti, ale i početné národnostní menšiny. Tato podstatná změna ve složení obyvatelstva, jejich původních kulturních kořenů a tradic dalo vzniknout fenoménu, kterému dnes říkáme „nepřizpůsobivé obyvatelstvo“. S tímto problémem se město potýká i dnes.

Početní vývoj obyvatelstva za poslední dvě století dokládá níže uvedená tabulka. Z ní vyplývají dva trendy. První je spojen se zahájením a rozvojem těžby hnědého uhlí kdy počal stoupat počet obyvatel, který kulminoval v období let 1948-1990. V roce 1990 dosáhl počet obyvatel vrcholu a od té doby má sestupnou tendenci, zapříčiněnou útlumem těžby a postupem automatizace v chemickém a energetickém sektoru a racionalizací práce. Od roku 2015 se začíná projevovat i opačný trend v narozených a úmrtích. Viz: ČSÚ ústecký kraj výsledky vývoje populace obyvatelstva za 3 čtvrtiny roku 2016. Závěrem je nutno zmínit, že nízká porodnost a záporná migrační bilance v dohledné době trend poklesu obyvatel města Mostu nezastaví (Historický lexikon obcí České republiky; ČSÚ;2015).

Tabulka 3 - Vývoj počtu obyvatel

Rok	1990	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet	71508	69135	66882	66797	66801	66675	66417	66232	65850

Zdroj: Csu.cz

K řešení problémů města Mostu přijalo zastupitelstvo města dokument, který systémově tuto problematiku analyzuje a řeší. Dokument: Integrovaný plán rozvoje města Mostu do roku – 2020 (IPRM). Jeho nedílnou součástí jsou následující dokumenty:

- Deprivované mostecké zóny a obě souměstí (DEMOS).
- Socio-geografická analýza města Mostu (r.2009)
- Sociálně prostorová struktura města Mostu
- Strategický plán rozvoje města Mostu do roku 2020
- Dlouhodobý monitoring situace romských lokalit
- Studie historie města Mostu

5.2.2 Průmysl

Hlavním průmyslovým odvětvím mosteckého regionu je těžba hnědého uhlí povrchovým lomovým způsobem. Na těžbu uhlí mělo podstatný vliv usnesení vlády č. 444 z 30. října 1991, které rozhodlo o závazných územních limitech těžby hnědého uhlí v severních Čechách. Toto usnesení definuje přesnou linii s vymezenou hranicí, za kterou nesmí postup těžby v jednotlivých dolech postoupit. V mosteckém regionu se to týká lomu Šverma a Vršany, kterou provozuje Vršanská uhelná z Czech Coal Group. Další lom, kterého se to týká je lom ČSA, který provozuje Severočeská energetická. V Lomu Ležáky Most byla již před léty těžba ukončena a proběhla rekultivace poškozené území. Bylo rozhodnuto na jeho místě vytvořit umělé jezero. Od roku 2013 došlo k jeho napouštění přivaděčem vody z řeky Ohře. Lokalita lomu ČSA skýtá hrozbu v podobě nebezpečí sesuvu zeminy Krušných hor do nitra lomu. Tato situace je neustále monitorována. V Záluží, které spadá pod město Litvínov, nacházející se v blízkosti Mostu funguje největší rafinérie ropy s denní produkcí 120 tisíc barelů. Jak ukazuje havárie ze srpna minulého roku jedná se o největší průmyslovou hrozbu v regionu. V samotném Mostě je umístěno několik průmyslových zón, kde se vyrábí od kartonového zboží až po součásti do

automobilů. Jsou zde umístěny i velké stavební firmy. V současnosti probíhá výstavba průmyslového areálu Josip, který by měl postupně vytvořit 3 tisíce pracovních příležitostí do roku 2020. (Báňská historie mostecka;2005; [online] www.mining.cz/texty/mus.htm)

5.2.3 Doprava

Pro mobilitu obyvatel města Most má velký význam v systému MHD její dopravní obslužnost. Dnes sčítá 22 dopravních linek. Z toho je 5 tramvajových a 17 autobusových. Přes 60 % dopravních linek prochází středem města, který tak je přirozeným dopravním uzlem jak z pohledu MHD, tak i z hlediska osobní dopravy. Dopravní systém města Mostu čeká do roku 2020 řadu podstatných změn v rámci integrovaných plánů rozvoje města – IPRM DEMOS a IPRM Doprava. Změny spočívají v investicích do veřejných prostranství a ve výstavbě pěších komunikací a podchodů k tramvajovým zastávkám. Hromadná městská doprava je orientovaná k zpřístupnění tělesně postižených spoluobčanům nákupem nízkopodlažních tramvají a autobusů. Autobusová městská doprava byla převedena na ekologické autobusy MAN A 21 LPG. Městská hromadná doprava je dnes tvořena městskou hromadnou dopravou území města Most, Litvínov a Meziboří. Dále doprava příměstská a linková doprava. Z dokumentů dopravního podniku Most a Litvínov vyplývá klesající trend v počtu přepravovaných osob prostřednictvím linkové dopravy v ČR. Město Most se řadí mezi města s nejmladším vozovým parkem městské hromadné dopravy. (Sociálně ekonomická analýza vyloučených lokalit na území města Mostu; 2008)

5.2.4 Volný čas, kultura a sport

Město Most disponuje celou řadou kulturních a sportovních objektů. Mezi zdařilé objekty patří Městské divadlo Most s kapacitou 480 osob a se stálou scénou. Dále Divadlo rozmanitosti s kapacitou 138 osob, které pořádá pravidelná loutková představení pro děti a mládež. Městský dům zábavy Meduza, který pořádá akce od koncertů až po společenské, obchodní akce. Městská knihovna Most a Kino Most, které organizačně tvoří jeden celek a spadají pod statutární město Most. Dále Oblastní muzeum Most se stálou expozicí, jehož zřizovatelem je Ústecký kraj. Pro volnočasové aktivity je velmi důležité Centrum volného času ve správě města, které pořádá nepřeborné množství kulturních a sportovních akcí pro děti a občany. Galerie výtvarného umění Most pořádající výstavy českých i zahraničních

umělců. Bohaté sportovní vyžití nacházejí občané města v zařízeních s celoročním provozem. Mezi ně patří zimní stadion, Autodrom Most, Aquadrom Most, Sportovní hala a také Areál netradičních sportů. Dále jsou zde sportovní zařízení využívaná sezóně jako například Hipodrom Most, golfové hřiště, Letní stadion Most, městský sportovní areál Benedikt a Koupaliště pod Ressellem. Město Most získalo ocenění Evropského města sportu pro rok 2015.

5.2.5 Školství

Na území města Mostu se nachází Vysoká škola finanční a správní a 4 dislokovaná pracoviště vysokých škol, a to Česká zemědělská univerzita, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Vysoká škola Báňská a Vysoká škola chemicko-technologická. Ve městě jsou umístěny dvě vyšší odborné školy, 15 středních škol. Pro talentované žáky jsou zde 2 základní umělecké školy. Vysoce hodnocené jsou některé základní školy, kterých je na území města 12. Působí zde 4 mateřské školy.

6 Analýza politického systému

6.1 Komunální volby 2002

6.1.1 Předvolební situace

Rok 2002 byl charakteristický průběhem voleb do parlamentu, senátu a obecních zastupitelstev. Předvolební kampaň pro komunální volby tak plynule navazovala na předchozí události. Na soupiskách kandidátů politických stran se objevila vedle stejných jmen i řada nových, mladých kandidátů. Nedošlo k podstatným změnám u politických subjektů. Snížil se počet menších málo významných stran. Křesťansko-demokratická unie vytvořila koalici se Stranou zelených a tím zvětšila svoji naději na získání mandátů. Předvolební kampaň se nesla ve znamení vládních stran ODS, ČSSD a vzniklé nové Koalice KDU-ČSL se Stranou zelených. Předvolební kampaň narušila mimořádná událost s volebními lístky, kterou zapříčinil doručovatel a celá kauza skončila u soudu. Tímto činem byla poškozena pověst ČSSD. Samotná politická situace před volbami a v průběhu voleb odrážela tradiční stav, že politické strany navenek působily jednotně, přitom uvnitř stran docházelo k bojům. Ty se projevovaly zejména při sestavování pořadí kandidátů na

kandidátních listinách. Nejvíce se vyhrotila situace v Unii svobody. Tyto osobní spory vyústily v oslabení předvolební agitace mezi voliči a ztrátu preference ve výsledcích voleb. Tato strana nezískala žádný mandát. (Kronika města Most; 2002; [online]; http://www.mesto-most.cz/assets/File.ashx?id_org=9959&id_dokumenty=5191)

Do komunálních voleb se přihlásilo 11 politických subjektů, přičemž 7 z nich obsadilo všech 45 míst na kandidátské listině (ČSSD, KSČM, ODS, Strana pro otevřenou společnost, Sdružení pro sport a zdraví, SNK Evropští demokraté, koalice KDU-ČSL se Stranou zelených). Unie svobody – Demokratická unie obsadila 26 míst, Národně demokratická strana 15 míst, Republikáni Miroslava Sládka 7 míst a Strana za životní jistoty 2 místa. Typické pro komunální volby je fakt, že početná skupina kandidujících je bez politické příslušnosti a v Mostě tomu není jinak. Při komunálních volbách do zastupitelstva města Most kandidovalo 168 kandidátů bez politické příslušnosti, což činilo 46.03 %. Obsadili tak volná místa na kandidátních listinách některých z politických stran. Vysoký počet vlastních kandidátů měla ČSSD (45), ODS (44) a KSČM (43). V následující tabulce jsou uvedeny jednotlivé politické příslušnosti všech kandidátů.

Tabulka 4 - Kandidáti dle politické příslušnosti

Strana Název	Počet kandidátů	
	Abs.	V %
Bez politické příslušnosti	168	46.03
ČSSD	45	12.33
ODS	44	12.05
KSČM	43	11.78
Unie svobody – Demokratická unie	22	6.03
Sdružení pro sport a zdraví	22	6.03
KDU-ČSL	9	2.47
Republikáni Miroslava Sládka	4	1.10
Strana zelených	3	0.82
Národně demokratická strana	3	0.82
Strana za životní jistoty	2	0.55

Zdroj: Volby.cz

6.1.2 Výsledky voleb

Ve městě bylo ustaveno 70 volebních okrsků, nově se zřídily v Souši a Čepirozích. Poprvé byla použita výpočetní technika ke zpracování volebních lístků. Opakovala se malá účast voličů v komunálních volbách, kdy ze zapsaných 53 675 voličů odvolilo 15 832 voličů. Účast tak činila 27,35 % a zůstala pod celostátním průměrem. Do zastupitelstva města kandidovalo 178 žen, mandát však získalo 7 z nich, stejně tak jako v předchozích volbách. Ze 45 zastupitelů nového orgánu má 33 vysokoškolské vzdělání a vysoký kredit u občanů obhájili lékaři. Bezprostředně po zvolení se vzdal mandátu jeden z lékařů, když se dostal se ziskem 740 hlasů do zastupitelstva (za Sdružení nezávislých). Odstoupení zdůvodnil, že neskloubí funkci lékaře s funkcí zastupitele. (Kronika města Most 2002; Mostecké listy rok 2002)

Nejvíce hlasů obdržela strana KSČM s 28,04 % hlasů, čímž si zajistila 14 mandátů. Druhé místo obsadila ODS, která získala 23,79 % hlasů, což ji zajistilo 11 mandátů. ČSSD, která se umístila na třetím místě získala 14,26 % se 7 mandáty. Na dalším místě skončila Strana pro otevřenou společnost, ta získala 5 mandátů. Poslední strana Nezávislé sdružení sportovců města Mostu získala 3 mandáty. (Volby.cz)

Tabulka 5 - Volební zisky stran

Strana	Hlasy		Počet mandátů
	Abs.	V %	
ČSSD	84521	14.26	7
KSČM	166217	28.04	14
ODS	141026	23.79	11
Strana pro otevřenou spol.	69002	11.64	5
Sdružení pro sport a zdraví	37546	6.33	3
SNK Evropští demokraté	63539	10.72	5

Zdroj: Volby.cz

Strana	Počet kandidátů	
	Abs.	V %
Komunistická strana Čech a Moravy	13	28.89
Občanská demokratická strana	11	24.44
Bez politické příslušnosti	11	24.44
Česká strana sociálně demokratická	7	15.56

Sdružení pro sport a zdraví	3	6.67
-----------------------------	---	------

Další tabulka vypovídá o politické příslušnosti zvolených zastupitelů.

Tabulka 6 - Zastupitelé dle politické příslušnosti

Zdroj: Volby.cz

Nejvíce zastupitelů získala KSČM (13). Druhý nejvyšší počet (11) získali zvolení kandidáti ODS a kandidáti bez politické příslušnosti. Dále se umístily ČSSD (7) a Sdružení pro sport a zdraví (3).

6.1.3 Vznik povolební koalice

Rozložení politických sil po volbách do zastupitelstva města bylo následující. Pravici tvořila jediná strana s 11 mandáty. Levicové strany byly tradičně ČSSD a KSČM s 21 mandáty. Strany středu byly tři, a to Strana pro otevřenou společnost, Strana pro sport a zdraví a SNK-ED. Tyto strany měly dohromady 13 mandátů. Na základě toho bylo možné vytvoření následujících modelů koaličního uspořádání:

1. Pro KSČM se nabízela možnost vytvoření koalice tvořené zástupci KSČM, SNK-ED a Stranou pro občanskou společnost. Tím by vznikla koalice minimálně vítězná tvořená ze subjektů ideově nepropojených.
2. ČSSD mohla pomýšlet na koalici s ODS a s jednou z nových stran. Tou mohla být např. SNK-ED nebo Strana pro občanskou společnost. Tím by byla vytvořená koalice minimálně vítězná ideově nepropojená.
3. ODS měla dvě volby, a to s KSČM vytvořit jako dvě dominantní strany ideově nepropojené koalici Velkou. Pro tuto koalici však není průchodnost z důvodu usnesení vrcholných orgánů ODS o nemožnosti spolupráce s KSČM.
4. ODS proto předložila druhý reálný návrh na složení koalice s ČSSD a Stranou pro otevřenou společnost. Tím vytvořili koalici minimálně vítěznou s 23 zástupci v zastupitelstvu a s rozdělením hlavních funkcí v radě. Předseda KSČM Vladimír Balín konstatoval nezdar v utvoření koalice a ujistil v konstruktivní přístup. Upozornil však, že budou v mnoha věcech nepříjemnou opozicí.

6.2 Komunální volby 2006

6.2.1 Předvolební situace

V předvolebním období nedošlo ke vzniku žádné předvolební koalice. Vznikly však některé nové subjekty kandidující do zastupitelstva např. Volba pro Most. Poprvé se projevila zvlášť razantní diskutabilní forma předvolební kampaně Sdružení Mostečané Mostu. V průběhu předvolebního meetingu probíhalo losování o ceny značné finanční hodnoty. Zarážející byl způsob získání slosovacího kupónu. Ten obdrželi jen ti, kteří se nechali orazítkovat symbolem č. 7 přiděleným této straně. Terčem diskuzí se staly i některé cíle volebního programu této strany jako např. bezplatný svoz komunálního odpadu, MHD zdarma pro některé občany, spravedlivou privatizaci bytů či 10 % úspory za vytápění bytů. Všechny tyto fakty vedly k rozporu mezi dalšími politickými stranami a Sdružením Mostečané Mostu, což mělo podstatný vliv na výsledek voleb. (Kronika města Most; 2006; [online]; http://www.mesto-most.cz/assets/File.ashx?id_org=9959&id_dokumenty=4842)

Do komunálních voleb se přihlásilo 11 politických subjektů: ČSSD, ODS, KSČM, SMM, Národní strana, Nezávislí demokraté, Sdružení pro sport a zdraví, České hnutí za národní jednotu, SNK Evropští demokraté, Strana zelených, Volba pro most. Kandidátní listinu však plně zaplnilo pouze šest stran (KSČM, SMM, Nezávislí demokraté, Sdružení pro sport a zdraví, Strana zelených, Volba pro Most). Téměř plnou kandidátní listinu měly strany ČSSD (43) a ODS (44).

Tabulka 7 - Kandidáti dle politické příslušnosti

Strana Název	Počet kandidátů	
	Abs.	V %
Bez politické příslušnosti	223	53.73
KSČM	46	11.08
ODS	44	10.60
ČSSD	43	10.36
Sdružení pro sport a zdraví	21	5.06
Strana zelených	13	3.13
SNK – Evropští demokraté	8	1.93
Nezávislí demokraté	5	1.20

KDU-ČSL	3	0.72
Unie svobody – Demokratická unie	3	0.72
Volba pro město	3	0.72
České hnutí za národní jednotu	3	0.72

Zdroj: Volby.cz

Podle tabulky je patrné, že největší počet na kandidátní listině tvořili kandidáti bez politické příslušnosti. Ti obsadili více jak polovinu a objevili se na kandidátních listinách více jak poloviny politických stran. Na dalších místech v počtu kandidátů se umístily vládní strany KSČM, ODS a ČSSD.

6.2.2 Výsledky voleb

Volby do zastupitelstva statutárního města Mostu se konaly 20.10.-21.10.2002. Z celkových 54 469 voličů odvolilo pouhých 20 234 (37,17 %). Na kandidátských listinách se objevilo 11 politických subjektů, z nichž získalo mandát se ziskem více jak 5 % 5 subjektů.

Tabulka 8 - Volební zisky stran

Strana	Hlasy		Počet mandátů
	Abs.	V %	
ODS	162370	19.92	11
KSČM	129250	15.85	8
SNK Evropští demokraté	42133	5.17	2
SMM	272009	33.36	18
ČSSD	96077	11.78	6

Zdroj: Volby.cz

Výsledky voleb byly v mnohém překvapující. Sdružení Mostečané Mostu se ziskem 33,6 % obdrželo 18 mandátů. Na druhém místě se ziskem 20,36 % se umístila ODS s 11 křesly. Komunisté získali 15,85 % hlasů a 8 mandátů. ČSSD získala 12,34 % a 6 mandátů. Jako poslední bodující strana skončila SNK Evropští demokraté s 5,4 % což znamenalo zisk 2 mandátů. Z vládních stran posílila ODS, zatímco KSČM a ČSSD tratily.

Tabulka 9 - Zastupitelé dle politické příslušnosti

Strana	Počet kandidátů	
	Abs.	V %

Bez politické příslušnosti	19	42.22
ODS	11	24.44
KSČM	9	20.00
ČSSD	6	13.33

Zdroj: Volby.cz

Z tabulky je patrné, že největší počet zastupitelů obsadili kandidáti bez politické příslušnosti (42,22 %). Druhý nejvyšší počet zastupitelů získala ODS, následovaná KSČM. Se ziskem 6 zastupitelů se na posledním místě umístila ČSSD.

6.2.3 Vznik povolební koalice

Po volbách nastalo následující rozložení politických sil. Právice byla zastoupena jediným subjektem, a to ODS s 11 mandáty. Střed byl tvořen dvěma subjekty SNK-ED a vítězem voleb SMM celkově s 20 mandáty. Levici pak ČSSD a KSČM celkově se 14 mandáty. Vyjednávání skýtalo pro nejsilnější stranu Sdružení Mostečané Mostu (SMM) několik řešení:

1. Minimální vítěznou ideově propojenou či ideově nepropojenou koalici nebylo možné vytvořit, neboť by nedošlo k zisku většiny.
2. Za reálné se považovala možnost vytvoření široké koalice s relevantní stranou v opozici KSČM. Tuto koalici by tvořily zástupci SMM, ODS, ČSSD a popřípadě i další zbylé subjekty.
3. V průběhu vyjednávání o koalici se ukázala jako nereálná sestava ODS, KSČM a ČSSD, kteří by tím získali 26 mandátů. Pro příliš rozdílnou politickou ideologii není možné tuto koalici sestavit. ODS brání ve spolupráci s KSČM usnesení nejvyšších orgánů.
4. Další možná sestava byla SMM a ODS s 29 mandáty, avšak narazila na personální nejednotnost v obsazení funkcí v radě.
5. Ani sestava ODS, ČSSD a SNK-ED nebyla možná z důvodu nízkého počtu mandátů nutných k dosažení většiny.
6. Jednání SMM se všemi stranami nakonec vyústila v podepsání dohody s KSČM. Dohromady disponovali 26 místy v zastupitelstvu. Komunisté tím získali tři posty radních a jedno místo na pozici náměstka primátora. Vznikla tak velká koalice se

dvěma dominantními stranami ideově nepropojenými. V opozici zůstali ODS, ČSSD, SNK Evropští demokraté.

6.3 Komunální volby 2010

6.3.1 Předvolební situace

Počátek roku znamenal zvyšující se aktivitu politických stran a subjektů. Hlavním tématem předvolebního období bylo prolomení těžebních limitů v okolních vesnicích. Strana zelených si pro město Most zvolila lídra, který byl současně předsedou krajské organizace, Martina Bursíka. Krajská konference této strany proběhla v Mostě a hlavním předvolebním cílem bylo zastavení plánu na prolomení těžby v okolních vesnicích, především v Horním Jiřetíně. Rovněž další vládní strany nezůstaly v pozadí. Vedení KSČM se naopak jasně postavilo na stranu druhou a bylo pro prolomení limitů těžby. Rovněž došlo ke změně v jejím vedení. Na místo předsedy strany byl zvolen Radek Belej a nahradil tak Vlastimila Balína, který ztratil politický vliv. Vznikly nové politické subjekty: Občané městu, město občanům; strana Věci veřejné; Dělnická strana sociální spravedlnosti; strana Občanský kontext. Do popředí se rovněž dostala strana TOP 09. Nevznikly žádné předvolební koalice, ale více se vyhranily dva předvolební politické tábory, z nichž jeden hájil prolomení limitů těžby v okolních vesnicích a druhý stál proti. (Kronika města Most; 2010; [online]; dostupné z: http://www.mestomost.cz/assets/File.ashx?id_org=9959&id_dokumenty=19824)

Do komunálních voleb v roce 2010 se přihlásila celá řada nových subjektů a spolu s tradičními stranami vytvořily kandidátskou listinu o 9 členech. Na kandidátské listině byly následující politické subjekty: KSČM; ODS; Občané městu, město Občanům; SMM; Česká strana sociálně demokratická; Dělnická strana sociální spravedlnosti; OK – Občanský kontext; Věci veřejné; TOP 09. Téměř všechny strany odevzdaly plné kandidátské listiny s 45 kandidáty. Výjimku tvořily dvě politické strany a to TOP 09 (38) a Věci veřejné (41).

Tabulka 10 - Kandidáti dle politické příslušnosti

Strana	Počet kandidátů	
	Abs.	V %
Název		
Bez politické příslušnosti	186	47.21
ČSSD	45	11.42

ODS	45	11.42
TOP 09	38	9.64
KSČM	34	8.63
STRANA ZELENÝCH	13	3.30
DĚLNICKÁ STRANA SOC. SPR.	11	2.79
SEVEROČEŠI.CZ	10	2.54
OBČANÉ MĚSTU, MĚSTO OBČANŮM	10	2.54
KDU-ČSL	2	0.51

Zdroj: Volby.cz

Kandidáti bez politické příslušnosti opět tvořili téměř polovinu (47,21 %). Ukázalo se, jak velkou roli hrají na komunální úrovni. Se 45 kandidáty se na druhém místě společně umístily ČSSD a ODS. Nový politický aktér TOP 09 měl 38 kandidátů a o pouhé 4 kandidáty méně měla tradiční vládní strana KSČM.

6.3.2 Výsledky voleb

Volby do zastupitelstva města Most se odehrály 15.10.-16.10.2010 a přinesly 39.38 % účast. Z 54 515 potenciálních voličů odevzdalo své obálky 21 328. Na kandidátské listině se objevilo 9 politických subjektů z toho dva nové. Celkový počet přihlášených stran se tak snížil o 2 subjekty oproti minulým volbám. Volební klauzuli překonalo 5 stran a tím získaly své mandáty.

Tabulka 11 - Volební zisky stran

Strana	Hlasy		Počet mandátů
	Abs.	V %	
KSČM	82 268	9.86	5
TOP 09	41 521	5.89	2
ODS	96 905	11.62	6
SMM	422 891	50.71	26
ČSSD	106 016	12.71	6

Zdroj: Volby.cz

Na prvním místě se umístilo Sdružení Mostečané Mostu, které získalo více jak polovinu všech hlasů a zajistilo si tak 26 mandátů. Další dvě místa obsadily shodně s 6 mandáty ODS a ČSSD, KSČM získala 5 mandátů a TOP 09 získala 2 mandáty.

Tabulka 12 - Zastupitelé dle politické příslušnosti

Strana	Počet kandidátů	
	Abs.	V %
Bez politické příslušnosti	17	37.78
Severočeši.cz	9	20.00
ČSSD	6	13.33
ODS	6	13.33
KSČM	5	11.11
TOP 09	2	4.44

Zdroj: Volby.cz

Dle tabulky vymezující politické příslušnosti zvolených zastupitelů je patrné, že nejvyšší počet obsadili kandidáti bez politické příslušnosti. Druhé místo v počtu zastupitelů získali Severočeši.cz.

6.3.3 Vznik povolební koalice

Povolební vyjednávání bylo nutné, i když SMM získalo nadpoloviční většinu v zastupitelstvu a to 26 mandátů oproti 19 zbylým. ODS získala 6, ČSSD 6, KSČM 5 a TOP 09 2. Z modelu levicových, pravicových a stran středu je nutné tyto strany zařadit. Levici tvoří ČSSD a KSČM, pravici pak ODS, TOP 09. Stranu středu tvoří SMM. Vláda jedné strany nepřipadala v úvahu, neboť by byl ze strany veřejnosti vyvíjen tlak na vítěze. Dané schéma politických sil, které si rozdělily mandáty umožňoval podle teorie koalic vytvořit následovné modely:

1. Nejlépe by tuto situaci řešila všestranná koalice s poměrným zastoupením v radě, čímž by se dosáhlo vyšší soutěživosti. Tato situace by byla výhodná především pro stranu TOP 09, která získala pouhé 2 mandáty.
2. Další řešení skýtala možnost široké koalice s opoziční stranou KSČM, která měla dostatečných 5 mandátů. Tím by se řešila otázka rovnoměrnějšího rozložení sil mezi jednotlivé subjekty. Tato varianta nabízela vyšší soutěživost a zároveň vyšší úroveň kontroly koalice ze strany opozice.
3. Minimální vítězná koalice nepřipadala v úvahu, neboť vítěz voleb sám získal nadpoloviční většinu a zbylí aktéři již nemohli počítat s vytvořením koalice.
4. Povolební jednání SMM při tvorbě koalice bylo vedeno snahou o únosný kompromis mezi pravicovými a levicovými stranami. Proto zvolila variantu velké

koalice s ODS a ČSSD. V opozici zůstali zbylí aktéři. Tato koalice se osvědčila svojí pevností a vydržela celé volební období bez jediného skandálu. Mezi těmito subjekty probíhala plynulá komunikace a vznikající rozpory se řešily v zárodku.

6.4 Komunální volby 2014

6.4.1 Předvolební situace

Tři měsíce před volbami vyvrcholilo soupeření mezi koalicí a opozicí. Typické byly osobní rozbroje mezi jednotlivými stranami. Ty vyústily ve spory, které byly řešeny soudní cestou. Velká kritika byla mířena na primátora Vozku a tajemnici magistrátu. Primátor byl nakonec odvolán na návrh Sdružení Mostečané Mostu. Jeho pozice zůstala neobsazena až do termínu voleb. Sdružení Severočeši Most se od začátku netajili tím, že přicházejí do voleb ovládnout radnici v Mostě. Jejich hlavními oporami se stali Jiří Zelenka a Alena Dernerová. Nejistou pozici řešilo několik stran předvolební koalicí. Strana Zelených se spojila do předvolební koalice s Nezávislími za Most. Mostecká organizace TOP 09 utvořila koalici s KDU-ČSL. Nově se zde objevilo hnutí ANO.

Do komunálních voleb se přihlásilo 14 politických subjektů, přičemž dva z nich tvořily dvě zmiňované předvolební koalice. Na kandidátní listině se objevily následující politické subjekty: Toryové; „OMMO – hlas pro občana“; Sdružení Mostečané Mostu; Občanská demokratická strana; Otevřená radnice s podporou Iniciativy za MHD zdarma; Komunistická strana Čech a Moravy; Severočeši Most; Česká strana sociálně demokratická; Zelení a nezávislí za Most; Dělnická strana sociální spravedlnosti – volím budoucnost našich dětí; ANO 2011; koalice TOP 09 a KDU- ČSL, Demokratická strana zelených a nezávislí kandidáti – sdružení DSZ a NK; Mostečané Mostu. Kandidátní listinu obsadilo plně 45 kandidátů hned 11 stran.

Tabulka 13 - Kandidáti dle politické příslušnosti

Strana	Počet kandidátů	
	Abs.	V %
Název		
Bez politické příslušnosti	388	70,93
ČSSD	45	8,23
KSČM	32	5,85
ODS	26	4,75

ANO 2011	13	2,38
SEVEROČEŠI.CZ	10	1,83
STRANA ZELENÝCH	9	1,65
DĚLNICKÁ STRANA SOC. SPR.	8	1,46
KDU-ČSL	7	1,28
OBČANÉ MĚSTU, MĚSTO OBČANŮM	3	0,55
TORYOVÉ	3	0,55
TOP 09	2	0,37
ČESKÁ SUVERENITA	1	0,18

Zdroj: Volby.cz

Bez většího překvapení se na prvním místě v počtu kandidátů umístili kandidáti bez politické příslušnosti. Na druhém místě je ČSSD s počtem 45 kandidátů, dále pak KSČM s 32, ODS s 26, ANO 2011 se 13, Severočeši s 10, Strana zelených s 9. Další strany měly značně méně kandidátů na kandidátní listině.

6.4.2 Výsledky voleb

Volby do zastupitelstva konající se 10.10.-11.10.2014 přinesly 31,52 % účast. Z celkového počtu 54 334 potenciálních voličů odvolilo pouhých 17 121. Volební účast se tedy řadila k jedné z nejnižších v celé republice. O přízeň voličů bojovalo 14 politických subjektů, přičemž 6 z nich dokázalo překonat 5 % volební klauzuli.

Na prvním místě se ziskem 18 mandátů umístila strana Severočeši Most. Na druhém místě se ziskem 10 mandátů skončilo Sdružení Mostečané Mostu. Následovalo je hnutí ANO 2011, které získalo 6 mandátů. O jeden mandát méně měla strana KSČM. ODS a ČSSD shodně obdržely 3 mandáty.

Tabulka 14 - Zisky volebních stran

Strana	Hlasy		Počet mandátů
	Abs.	V %	
SMM	131 243	18,77	10
ODS	37 919	5,42	3
KSČM	74 140	10,60	5
Severočeši Most	228 600	32,70	18
ČSSD	49 347	7,06	3
ANO 2011	81 719	11,69	6

Zdroj: Volby.cz

Více jak polovina všech zvolených zastupitelů byla tvořena členy bez politické příslušnosti. Politické hnutí Severočeši.cz dosadilo do zastupitelstva města 7 svých členů. Komunistická strana Čech a Moravy měla pět zastupitelů.

Tabulka 15 - Zastupitelé dle politické příslušnosti

Strana	Počet kandidátů	
	Abs.	V %
Bez politické příslušnosti	26	57,78
Severočeši.cz	7	15,56
KSČM	5	11,11
ČSSD	3	6,67
ODS	3	6,67
ANO 2011	1	2,22

Zdroj: Volby.cz

6.4.3 Vznik povolební koalice

Zastupitelský orgán, který čítá 45 mandátů a byl tvořen 6 politickými subjekty. Z toho byly 3 pravicově orientované (ODS, ANO 2011, Severočeši Most) a 2 levicově orientované (KSČM, ČSSD). Jedna strana středově orientovaná (SMM). Podle rozložení politických sil pravicových stran, strany středu a levicových stran mohly vzniknout následující povolební koalice.

1. Minimálně vítězná ideově nepropojená koalice, kterou by tvořily Severočeši Most a KSČM s celkovým ziskem 23 mandátů. Problémem této koalice by však byla její vysokou nestabilitu.
2. Minimálně vítězná ideově nepropojená s jedním nadbytečným členem tvořena Severočeši Most spolu s KSČM nebo ČSSD. Zde se nabízela možnost za nadbytečného člena využít hnutí ANO 2011 či ODS.
3. Všestranná koalice se nabízela jako nejlepší řešení pro všechny aktéry. Nebyla však možná z personálních rozporů mezi jednotlivými stranami.
4. Došlo k vytvoření minimálně vítězné koalice ideově nepropojené s jedním nadbytečným členem. Byla tvořena vítězem voleb Severočeši Most, KSČM a hnutím ANO 2011. V roce 2016 došlo k rozpadu koalice vypovězením koaliční smlouvy ze strany Severočeši Most.

5. Následně Severočesí Most nabídli koaliční spojení ČSSD a ODS. Došlo k podpisu koaliční smlouvy a vznikla koalice minimálně vítězná ideově nepropojená koalice s jedním nadbytečným členem. Problémem této koalice je nízký počet mandátů (24), což má vliv na její stabilitu.

7 Závěrečné shrnutí

K bodu č.1 zadání bakalářské práce, což jsou hospodářské, sociální a ekonomické ukazatele města s vyhodnocením na vývoj a fungování místní samosprávy:

Socioekonomická analýza města Mostu ukázala na čtyři oblasti. První z nich je silná stránka města, druhá slabá stránka města, třetí pak jsou příležitosti pro město a čtvrtou ohrožení pro rozvoj města. K silné stránce města patří koncentrovaná a výkonná průmyslová zóna připravená pro příchod nových investorů. Dále pak napojení dopravní infrastruktury na průmyslové komplexy velkých měst, široké kulturní a sportovní zázemí, centrální vytápění bytového fondu a průmyslových podniků, zkušenosti ze sociálního programu zvládání vysoké nezaměstnanosti, existující zázemí pro cestovní ruch a turistiku. Program na řešení situace tří lokalit sociálně vyloučených obyvatel. Slabé stránky města jsou vysoká nezaměstnanost s vysokým podílem dlouhodobě nezaměstnaných a nízká atraktivita pro mladé, zejména vzdělané lidi. Nízká vzdělanostní struktura, nepříznivá struktura obyvatelstva, migrace obyvatelstva s vyšším vzděláním a příliv obyvatel s nižším vzděláním z vyloučených lokalit v České republice. Dále pak vysoká koncentrace v sídlištích, malý podíl malého a středního podnikání, nedostatek parkovacích míst. Příležitosti pro město jsou využití volných ploch a objektů k podnikatelským aktivitám, zkvalitnění vzdělanostní struktury obyvatelstva, rozvoj komunitních programů a zvýšení kapacit služeb pro předškolní výchovu. V oblasti ohrožení rozvoje města je zvyšující se počet dlouhodobě nezaměstnaných a úbytek kvalifikovaných pracovníků.

Z analýzy sociálně ekonomického rozvoje města provedené jako součást bakalářské studie vyplynuly hlavní problémy města. Jedná se o tři úrovně:

Problémy, které bez pomoci krajských orgánů a vlády České republiky nelze úspěšně vyřešit. Problémy, které je nezbytné řešit intenzivněji v užší vazbě na krajské orgány samosprávy a problémy, které jsou výlučně v kompetenci města.

Tyto problémy se přelévaly zpětně do názorových rozporů uvnitř koalice. Pro řešení problémů výše uvedených, hrál stěžejní úlohu požadavek na odpovídající fungování všech článků samosprávy města. To předpokládalo rozumné rozdělení politické moci v magistrátu, hlavních postů v radě města. Tato metoda byla použita ve všech sledovaných obdobích. Přijetím Integrovaného programu rozvoje města do roku 2020 byl v roce 2009 z pohledu legislativy vyřešen problém uvedený výše pod bodem č.1.

Problémy č.2 lepší provázanost a součinnost mezi krajskými orgány samosprávy a orgány měst napomohla řešit společná zasedání krajského a městského zastupitelstva, kde byly dohodnuty společné postupy. To vše vytvořilo předpoklady pro úspěšnost plnění výše uvedeného integrovaného programu města. Do té doby existovala roztržitost názorů na stanovení priorit a způsobů jejich řešení.

Problémy, které jsou výlučně v kompetenci města spočívají především v racionálním sestavování a čerpání rozpočtu města pro příslušný kalendářní rok. Rozpočet přesahuje jednu miliardu korun. Výsledkem vlády koalic od roku 2002 bylo pracovat s vyrovnaným rozpočtem města v posledních letech díky rychlejšímu procesu investic do infrastruktury a tím dochází k schodkovému rozpočtu a město má cca 5 % zadluženost, což je pro město únosné (únosná míra zadluženosti je stanovena ve výši 15%).

Jako účinné se projevilo ustavování odborných týmů a skupin do kterých byli zařazováni i odborníci opozičního seskupení. Z dosud uvedených skutečností vyplývá, že v podmínkách města Mostu nejlépe plní úlohu koalice minimálně vítězná. Respektování práva opozice na kontrolu a informace a konstruktivní kritiku pak je předpokladem fungování celého systému samosprávy města.

Od roku 2006 se počíná projevovat v stranickém systému vliv peněz podnikatelsky úspěšných podnikatelů. Tito prostřednictvím zájmových skupin podporují nově vznikající politická hnutí, předpokládají, že se tato hnutí postaví za jejich vize řešení rozvoje města. Vliv je nejlépe čitelný v období předvolební kampaně, zejména voleb do zastupitelských orgánů města. Výsledkem pak jsou soudní dozvuky po volbách.

2.Indikace aktérů lokálního politického procesu, lokální politický systém, lokální politické subjekty:

Politický systém města je téměř totožný s politickým systémem na parlamentní úrovni s dvěma rozdíly. Nezahrnuje tolik stran a hnutí naproti tomu má však hnutí

s krajskou a místní úrovní. I na úrovni města působí fenomén nezávislých bez politické příslušnosti. Práce prokázala fakt, že nezávislí kandidáti hrají významnou roli na komunální úrovni. Sledování fenoménu nezávislých kandidátů od roku 2002 vykazuje tendenci rostoucího vlivu, což potvrzují následující výsledky. V prvním sledovaném období roku 2002 bylo na kandidátských listinách 168 nezávislých nestraníků, což představovalo 46,03 % všech kandidátů. V roce 2006 již tato čísla představovala 223 kandidátů bez politické příslušnosti a to činilo 53,73 % ze všech kandidátů. V roce 2010 počet nestraníků mírně poklesl na 186, což představovalo 47,21 % ze všech kandidátů. V roce 2014 došlo k výraznému nárůstu na 378 bezpartijních, což představovalo 70,93 % všech kandidátů. Souběžně s tímto vývojem rostl počet bezpartijních, kteří se prosadili a byli zvoleni do zastupitelstva města. Ve volbách 2002 do orgánů samosprávy města Mostu obsadili bezpartijní 11 mandátů. V roce 2006 to bylo 19 mandátů, v roce 2010 mírný pokles na 17 mandátů a v roce 2014 to bylo 26 mandátů, což byla většina v zastupitelstvu města. V roce 2014 obsadil bezpartijní kandidát post náměstka v radě města. Z uvedených čísel vyplývá, že počet kandidátů bez politické příslušnosti na kandidátních listinách je téměř přímo úměrný počtu bezpartijních, kteří získali mandát v zastupitelstvu. Tím se potvrzuje jejich význam na komunální úrovni, kde sehrávají čím dál více podstatnější úlohu. Rovněž forma kandidatury je v souladu s obecnou teorií, neboť i zde dochází k tomu, že bezpartijní kandidáti vytvářejí samostatné sdružení nezávislých s vlastní kandidátskou listinou. Druhou variantou je, že se přidávají na kandidátské listiny politických stran a hnutí, které tím reprezentují.

Dále se prokázala teorie Petra Jüptnera ohledně tvorby koalic ve velkých městech. Zde se jasně ukázalo, že dochází k tvorbě koalic minimálně vítězných či velkých koalic. Především typ minimálně vítězné koalice jak ideově propojené, tak ideově nepropojené se vyskytoval na komunální úrovni města Most jako dominující. Tento typ koalice je velmi často doplňován o nadbytečného člena a tím dochází ke zvýšení její stability v exekutivě. Navíc se prokázalo, jak silný vliv na komunální úrovni sehrávají osobní vztahy.

Na fungování koalic v mezi volebním období základním způsobem působily hlavní rozpory, kterými pro období 2002 až 2010 byly problémy ohledně prolomení limitů těžby uhlí v lokalitách v okolí Mostu, zejména Horní Jiřetín. Pro období 2010 až současnost je hlavním názorovým rozporem přístup k odprodeji městských pozemků a správě městského majetku. Tyto dva hlavní problémy určovaly v dlouhodobém horizontu

strategii a taktiku hlavních politických subjektů. Současně se prokázalo, že velkým přínosem pro stabilitu a fungování koalice je její složení. Ve městě se prokázala jako nejlepší možnost tvorba minimálně vítězně koalice. Tuto tezi potvrdil i vliv sociálně ekonomických problémů na profil koalice a předpoklady jejího úspěšného mezivolebního fungování. Podmínkou pro uvedený typ koalice je, že umožní opozici vykonávat ve volených orgánech kontrolní činnost a personálně obsadí místa předsedů ve výborech a komisí samosprávy města. Tento racionální požadavek měl pozitivní dopad na konstruktivnost kritiky vznášené opozicí vůči koalici. Potvrdilo to jak studium dokumentů zasedání zastupitelstev a rad ale i uskutečněné řízené rozhovory se zástupkyní rady města a členkou Senátu ČR Alenou Dernerovou v současnosti bezpartijní a předsedou Spolku Mostečané Mostu, Františkem Rybou.

8 Seznam použitých zdrojů

BALÍK, S. *Komunální politika Obce, aktéři a cíle místní politiky*. PRAHA: Grada Publishing, a.s., 2009. 256 s. ISBN 978-80-247-2908-4

CABADA, L. a kol. *Koalice a koaliční vztahy*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006. ISBN 80-7380-004-7

ČMEJREK, J. a kol. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. PRAHA: Grada Publishing, a.s., 2010. 224 s. ISBN 978-80-247-3061-5

ČMEJREK, J. a kol. *Politika v regionálním rozvoji, Úvod do studia*. PRAHA: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta; 2004. 164 s. ISBN 80-213-1157-6

JÜPTNER, P. *Komunální koalice a politické modely*. *Politologická revue*. 2001, roč. 6, č. 2, s. 147-158. ISSN 1211-0353.

ŘÍCHOVÁ, B. *Přehled moderních politologických teorií*. PRAHA: Portál, s.r.o., 2000. 304 s. ISBN 80-7178-461-3

8.1 Internetové zdroje

Kronika města Mostu; 1998–2011; [online], [cit. 28.11.2016], dostupné z: <http://www.mesto-most.cz/kroniky-mesta/ds-1910>

Historie města Most: [online], [cit. 25.2.2017], dostupné z: <http://www.mesto-most.cz/historie-mesta-mostu/d-3444>

Integrovaný plán města Mostu (IPRM); 2009, [online], [cit. 7.3.2017], dostupné z: http://www.mestomost.cz/assets/File.ashx?id_org=9959&id_dokumenty=3074

Derivované městské zóny a občanské soužití (DEMO); 2009; [online], [cit. 5.3.2017] dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6425127>

Báňská historie mostecka;2005; [online]; [cit. 21.2.2017]; www.mining.cz/texty/mus.htm

Město Most minulých a budoucích staletí; 2008; [online], [cit. 21.2.2017] dostupné z: http://www.starymost.wz.cz/zrod_noveho_mostu.html

Sociálně ekonomická analýza vyloučených lokalit na území města Mostu; Vysoká škola finanční, Most; [online], [cit. 3.3.2017] dostupné z: http://www.mesto-most.cz/assets/File.ashx?id_org=9959&id_dokumenty=3646

Sociální podnikání v Mostě; okresní hospodářská komora 2008 [online]; [cit. 1. 3. 2017] dostupné z: file:///C:/Users/Alby/Downloads/Studie_socialniho_podnikani_v_Moste.pdf

Integrovaný plán rozvoje města Mostu – centrum; asistenční centrum Most; [online], [cit. 13. 2. 2017], dostupné z: http://www.mesto-most.cz/assets/File.ashx?id_org=9959&id_dokumenty=3074

Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje 2006–2020; [online], [cit. 1. 2. 2017] dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/e0f5ffce-e394-4d0d-8f60-a7e5c5726091/Strategie-udrzitelneho-rozvoje-Usteckeho-kraje>

Lipská charta o udržitelnosti evropských měst, [online], [cit. 15. 2. 2017], dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/aff892fa-b724-4ff8-bf47-3447a7571b79/Lipska-charta-o-udrzitelnych-evropskych-mestech.pdf?ext=.pdf>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online], [cit. 15. 1. 2017], dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/okres_most

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby.cz [online]. [cit. 5. 2. 2017]. Dostupné z: www.volby.cz

9 Přílohy

Příloha č. 1 - členění správního území města Most
Zdroj: <http://www.mesto-most.cz/mesto.asp>